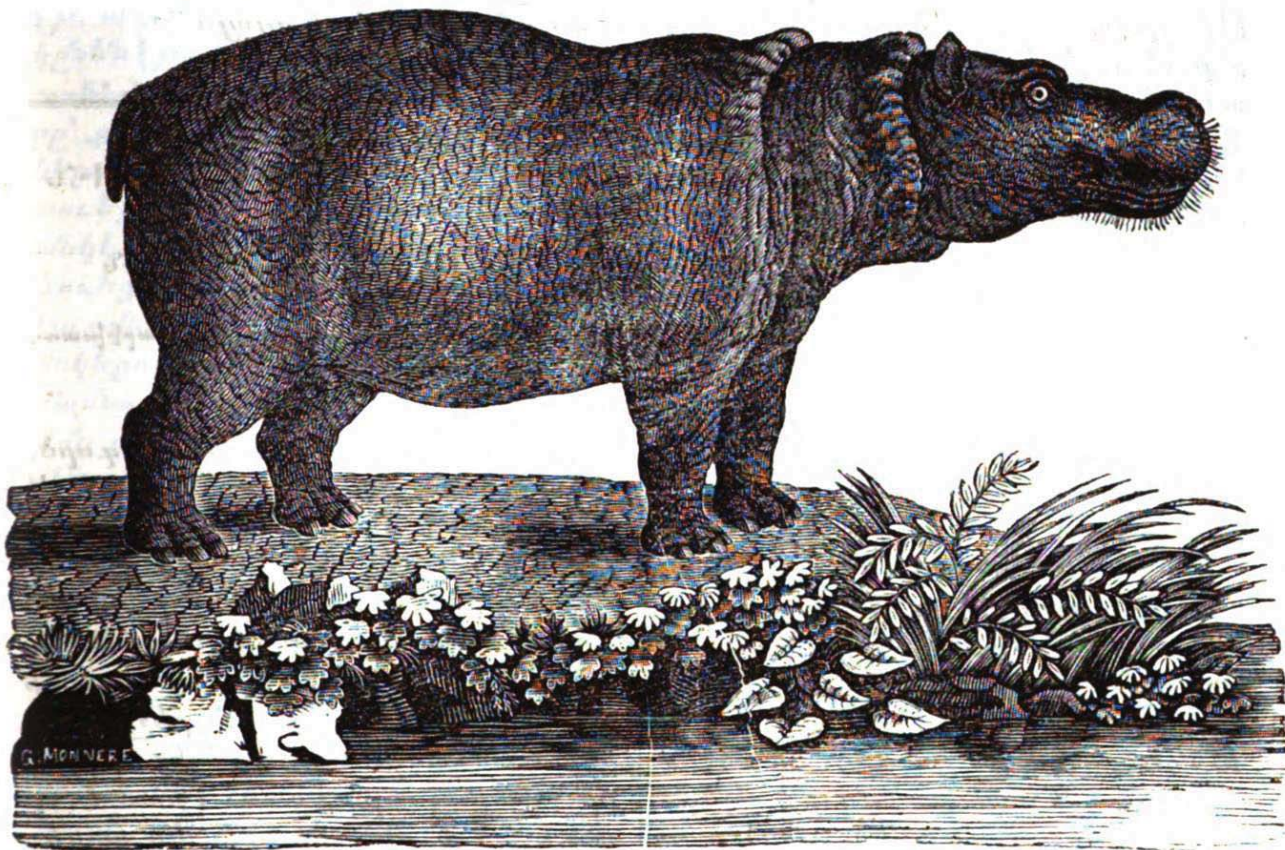

տակը բոլորովին թաղուեր ու կորսուեր են. դարձեալ Միտ լեռներուն ալ մէկ քանի ծայրերը ցածնալու վրայ են, ինչպէս որ Հումպոլթին վերջի ճիշդ քննութիւններովը յայտնի կը տեսնուի :

Երոնց նման օրինակներ դեռ չատ

կան, և ամէն ալ կըցուցընեն թէ երկրիս մէջ կայ անանկ զօրութիւն մը՝ ուսկից առաջ կուգան ասերեոյթները. և աս զօրութեան կրակ ըլլալուն վրայ հիմակուան բնագէտները չեն տարակուսիր :

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ձիագետի :

Եր կենդանիս թէպէտ և ձիագետի ըսուած է, իբր թէ ջրային ձի, բայց տեսքին՝ և մանաւանդ աշխուժութեանը կողմանէ ամենեւին ձիու չնմանիր, հասկա աւելի խոզի ու կովու. միայն ձայնը զօրաւոր՝ սուր ու ձիու խիսնջալուն նման ըլլալով, կերեւնայ թէ ասոր համար ձիագետի ըսուեր է : Դատ կըսիրէ անոյշ ջրի և գետերու մէջ բնակիլ, և խիստ աղէկ կը լողայ. օգ ծծելու համար կնձիթը ջրէն դուրս կըհանէ. իսկ ցամաքի վրայ խիստ ծանր կըքալէ : Երով

ալ կիմացուի թէ ձիագետին երկակենցաղ կենդանի է. ժանիքովը ու վարի կլափին առջևի ակռաներովը խոտերը կըփրցընէ ու կուտէ. նոյն ակռաներով նաև ինքզինքը կըպաշտպանէ թշնամիներէն : Եր ամէն անգամուն մէկ ձագ մը միայն կըբերէ :

Ձիագետին մէկ տեսակ մըն է, ու հիմա կըգտնուի միայն Միտ լեռներէն : Երեւոյթ լեզու գետէն իջնալով ինչուան Եգիպտոս կուգան եղեր ձիագետիները, բայց հիմա չեն ե-

րենար: Սարմնոյն մեծութեան կողմանէ փղէն քիչ մը պզտիկ է. գլուխը խիստ մեծ, ականջները կարճ ու բարակ, մէջը մոլթ կարմիր մազերով. աչուրները մանր, քիթը լայն, բերանը չափէ դուրս մեծ, և չորս դին մազոտ. լեզուն թանձր, վիզը հաստ ու կարճ, ոտուրները փղի ոտքին նման, պոչը պզտիկ: Սարմնոյն սովորական երկայնքն է 1/4 ոտնաչափ, բարձրութիւնը չորս ոտնաչափէն աւելի. մորթը սև, լերկ, կարծր ու հաստ է, անանկ որ ոչ նետով և ոչ հրացանով՝ կրկնաւորուի. միայն փորուէն կաշին կակուղ է, անոր համար որսորդներն ալ կը ջանան որ փորը վերաւորեն: Կռանները խիստ ճերմակ, ու փղոսկրէն աւելի կարծր են, ու երկար աւտեն անցնելէն վերջն ալ չեն դեղնիր, անոր համար արհեստաւորները ասկէ զանազան տուփեր ու պզտի ամաններ կը շինեն:

Եւ գետերուն մէջն որ ձիագետի կայ՝ շատ վտանգաւոր է ճամբորդութիւն ընելը. վասն զի շատ անգամ գետին տակը պահոււթուած ըլլալով, երբորնաւակ մը անցնելու ըլլայ՝ յանկարծակի վեր կելլէ ու նաւակը կընկըղմէ. երբեմն ալ փոխանակ մէկէն՝ ի մէկ ընկղմելու, առաջ նաւակին երկու կողմի տախտակները կը փրցընէ, ու վերջը ակռաներովը նաւակը տակը կը բաշէ: Բոլոր օրը ջրի մէջ անցընելէն ետքը իրիկուան դէմ ցամաքը կը բաշուի, ու հոն կանցընէ գիշերը, և գրեթէ միշտ նոյն տեղը պառկելուն համար՝ մէկ մեծ փոս մը կը ձևանայ ան տեղը:

() Թենթացիք երբոր կուզեն ձիագետին ձագը բռնել՝ մայրը կը վախցընեն որ ձագը թողլով փախչի, ինչպէս շատ անգամ կը յաջողի. ու երբոր ձագը կը բռնեն տուններին կը պահեն, շուտով կընտանեանայ: Ձիագետին միսը համեղ է կըսեն. մանաւանդ եղին համը շատ կը գովեն: Կաշին ա-

ղէկ սեկ՝ կը շինուի: Եւրբ գրոց մէջ բեհմովթ ըսուածը կերեւնայ թէ աս կենդանին է: Եւրիստոտէլ կըսէ թէ ձիագետին բաշ ունի, ու թաթահերձ է. բայց հիմակուան ձիագետին համար պիտի չըլլայ իր խօսքը: Պլինիոսի և ուրիշ պատմիչներուն խօսքին նայելով, հռոմայեցիք կրկէսներուն՝ մէջ շատ անգամ ձիագետի ալ կը հանեն եղեր, որ ընտանեցուցած տեսակը պիտի ըլլայ:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ինչերո-Թիւն գինեհարից Կոմ Բարեխառնութեան:

Երբեք ըմպելիքներու գործածութիւնը խիստ հին ատենէ՝ ի վեր մտած է մարդկանց մէջ. ուստի ամէն ժամանակ ալ անոնց գէշ գէշ հետեանքները երեցած են. բայց մեծամեծ փաստները աւելի շատցան ու յայտնի եղան՝ քանի որ օղի ու ցքի ըսուած ըմպելիքները, և ուրիշ ասոնց նման տեսակ տեսակ ոգելից հեղանիւթներ հնարուեցան: Երբեք է որ ամէն տեղի մարդիկ նոյնպէս արբեցութեան չեն տար իրենք զիրենք, հապա ոմանք աւելի՝ ոմանք պակաս, բայց փաստները ամէնքն ալ գիտեն ու կը բաշեն, մանաւանդ արհեստաւորներն ու աշխատաւորները, որ չէ թէ միայն իրենց աշխատանքին պտուղը չեն վայելեր, քի վաստակ մը չեն ըներ, այլ նաև ըրած վաստակնին խումի տալով՝ կեանքերնին կը փճացընեն, տներնին տեղերնին երեսի վրայ կը թողուն, իրենց ընտանիքը հացի կարօտ կը ձգեն, տնէն դուրս ուրիշներուն ծիծաղելի կը ըլլան, տանը մէջ հազար տեսակ կռիւներու խռովուի-